

05.12.2022

Група Е-1

Мегей А.В.

Основи правознавства

Урок № 8

Тема: Основи конституційного права України

Хід уроку

1. Опрацюйте конспект уроку

Конституційна форма правління, державного устрою та політичного режиму.

Форма Української держави має важливе значення для розуміння механізмів її функціонування.

Конституція України як Основний Закон займає центральне місце у системі законодавства і є основним джерелом права держави.

1. У Конституції України визнається суверенною, незалежною і демократичною, соціальною, правовою державою.

Україна визнається **суверенною державою**. Це означає, що наша держава самостійна у вирішенні своїх внутрішніх справ, а також виступає в зовнішніх відносинах як рівна серед рівних.

Конституція характеризує Україну як демократичну державу. Це означає, що народ бере участь у керівництві державними справами (ст.5). Демократія має дві форми - **безпосередня** (участь громадян в управлінні справами суспільства і держави) та **представницька** (участь громадян України в управлінні державою і суспільством не безпосередньо, а через представників, обраних ними в органи держави). Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (ст.6). Слід зауважити, що форма політичного режиму залежить не стільки від проголошеного в Конституції, скільки від методів, якими реально здійснюється державна влада.

2. **За державним устроєм** Україна є унітарною державою (ст.2). Це означає, що Україна - єдина держава, її територія поділяється на адміністративно - територіальні одиниці, які не мають ознак суверенітету. Проте, окремі самоврядні територіальні одиниці у складі держави можуть мати статус територіальної автономії: мати певну самостійність у межах, встановлених конституцією та законами держави. Такий статус в Україні має Автономна Республіка Крим. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою .

3. Конституція України визначає, що наша держава має **республіканську форму правління**. Україна є республікою, носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Виходячи із змісту інших статей Конституції, можна твердити, що Україна – змішана республіка.

Отже, за Конституцією, Україна: республіка - за формою правління, **унітарна держава** - за формою державного устрою, **демократична** – за типом політичного режиму.

Державні символи та державна мова України.

Державні символи - це встановлені Конституцією або спеціальними законами офіційні знаки (зображення, предмети) чи звукові вираження, які в лаконічній формі виражають одну або декілька ідей політичного та історичного характеру, символізуючи суверенітет конкретної держави.

Характерними ознаками державних символів виступають:

- здатність знака чи звукового вираження у лаконічній формі відображати найважливіші ідеї народу і держави,
- офіційність закріплення даних знаків чи звукових виражень у законодавстві країни як символів державного суверенітету.

Визначивши ті чи інші знаки, зображення, звукові вираження символами державного суверенітету, держава встановлює порядок їхнього використання та систему правового захисту.

Згідно з прийнятою 28 червня 1996 р. Конституцією України було визначено, що державними символами України є: **Державний прапор України, Державний герб України, Державний гімн України.**

Державний прапор України - стяг з двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Великий Державний герб України встановлюється з урахуванням малого Державного герба України та герба війська Запорізького законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України. Головними елементами великого Державного герба України є знак княжої держави Володимира Великого і малий Державний герб України. У 1992р. Верховна Рада визнала тризуб малим Державним гербом України. Зазначалось, що він стане головним елементом Великого Державного герба України. Але наша держава до цього часу ще не має великого герба.

Державний гімн України — національний гімн на музику Л.Вербицького, слова П.Чубинського «Ще не вмерла Україна».

Опис державних символів та порядок їх використання встановлюється законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Інститут державної (офіційної) мови - широковідоме явище як у науковій літературі, так і в політико-правовій практиці. Під державною (офіційною) мовою розуміють визнану законом урядову мову, обов'язкову для органів законодавчої та державної виконавчої влади, судочинства, освіти тощо.

28 жовтня 1989р. Верховна Рада України прийняла Закон «Про мови в Українській РСР»

Згідно ст.10 Конституції України державною мовою України є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя і по всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток і використання російської та інших мов національних меншин України. Держава сприяє розвитку мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України. Серед мов національних меншин спеціально виділено російську мову, як таку, що нею користується значна частина населення України.

У ст.24 Конституції України закріплено недопустимість привілеїв чи обмежень за мовними ознаками, а у ст.92 підкреслено, що порядок застосування мов визначається виключно законами України. Ряд статей містять положення, згідно з якими обов'язково володіти державною мовою повинні Президент України (ст. 103), професійні судді, судді Конституційного Суду. Законодавство країни також передбачає обов'язкову вимогу володіння українською мовою в обсязі достатньому для спілкування до осіб, які набувають громадянство України, визначає її як мову судочинства, освіти.

Закріплення за українською мовою статусу державної мови означає також необхідність проведення державної політики щодо української мови, якій держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування в усіх сферах суспільного життя — для її збереження та подальшого розвитку.

Публічне приниження чи зневажання, навмисне спотворення української мови тягне за собою відповідальність, встановлену законом (ч. 2 ст. 8 «Закону про мови»).

Питання для самоперевірки:

1. Назвіть форми демократії.
2. Перелічіть державні символи України.

Домашнє завдання:

1. Опрацювати конспект уроку.
2. Дати відповіді на питання для самоперевірки.

Виконані завдання відправте мені на електронну пошту anastasiamegei@ukr.net. У темі листа вказати номер групи, назву предмета, прізвище та ім'я.